

at stille de store spørgsmål om de samfundsforandringer, vi gennemlever lige nu; og så oven i købet at komme med nogle meget plausible forklaringer herpå.

Litteratur

Piketty, Thomas (2014). *Capital in the Twenty-First Century*. Cambridge, MA: Belknap Press.

Streeck, Wolfgang (2016). *How Will Capitalism End? Essays on a Failing System*. London: Verso.

Magnus Andersen og Søren Frank Etzerodt
Centre for Comparative Welfare State Studies
Institut for Statskundskab, Aalborg Universitet

Øystein Tunsjø, *The Return of Bipolarity in World Politics; China, the United States, and Geostructural Realism*. New York: Columbia University Press, 2018 (288 sider).

Når forskere i international politik for alvor slår sig op på den store klinge, diskuterer de *polaritet*. Hvem har egentlig magten i dag? Og lige så vigtigt; *hvor mange* har magten? Med Kinas genkomst på den internationale scene står polaritet atter til diskussion i det 21. århundrede. For er USA stadig verdens eneste supermagt, eller skal vi nærmere indrette os på en bi- eller multipolar verdensorden? Øystein Tunsjø, som er professor ved det norske Institutt for forsvarsstudier, er klar i mælet i sin nyeste bog fra 2018. Verden er i dag blevet bipolar, da Kina allerede nu er blevet en ny supermagt, og dette vil have vigtige implikationer for forholdet til USA og ikke mindst risikoen for en ny stormagtskrig.

Lad os starte med det teoretiske. Tunsjø tager loyalt udgangspunkt i Kenneth Waltz' (1979) strukturelle realisme, eller neorealisme, og den centrale rolle, den internationale magtfordeling har for staters handlinger. Også Waltz' seks parametre for magt – størrelse af territorium og befolkning, naturressourcer, økonomiske kapabiliteter, militær styrke, politisk stabilitet og kompetence – dominerer Tunsjøs bog. Hertil kommer spørgsmålet om polaritet, og det er muligvis heri, Tunsjøs vigtigste teoretiske bidrag ligger. Polaritet er en egenkab ved et internationalt system, der er afhængigt af fordelingen af kapabiliteter *imellem* systemets enheder. Vi er nødt til at måle dem relativt til alle andre enheder i systemet. Dette er netop et problem med meget af den eksisterende debat om emnet. Vi kan ikke vurdere den nuværende polaritet ved blot at sammenligne systemets stærkeste magt (USA) med den næststærkeste (Kina). Lige

så vigtigt er det at undersøge magtforholdet mellem nummer to og nummer tre (Rusland eller Indien). Det er ad denne vej, Tunsjø når konklusionen, at det internationale samfund er blevet bipolar. USA og Kina er ikke lige stærke, men – og her kommer det centrale – forskellen mellem USA og Kina er mindre end forskellen mellem Kina og Rusland/Indien. Magten er altså i dag fordelt på en sådan måde, at to stater er milevidt foran alle andre og i en kategori for sig ("supermagter").

Bogens kapitel 3 og 4 bruges på at måle magtforholdet mellem USA, Kina og de øvrige stormagter ud fra Waltz' seks parametre for magt. Sammenligningen kommer pænt omkring mange vigtige emner og undviger den velkendte tendens til blot at konkludere på baggrund af ekstrapolerede BNP-vækstrater og militærbudgetter (selvom disse da også indgår). De korte afsnit om ressourcer og forsyningssikkerhed er især interessante og bærer da også præg af at være emner, forfatteren tidligere har arbejdet med. Konklusionen er klar: Ligesom under Den kolde krig er to magter i dag så langt foran alle andre, at de må anses for at være i en klasse for sig.

Midtvejs i bogen skilles Tunsjøs teoretiske veje så fra Waltz'. Hvis stateres adfærd dikteres af magtfordelingen i det internationale system, som den strukturelle realisme foreskriver, og verden i dag er bipolar, så burde USA og Kina opføre sig på samme måde, som USA og Sovjetunionen gjorde det under sidste bipolaritet; med hård balancering, våbenkapløb og alliancedannelse. Men dette er ikke tilfældet. USA og Kina har ikke igangsat et heftigt våbenkapløb, og andre stater har ikke fordelt sig ud på en ny henholdsvis blå og rød blok. For at forklare denne forskel i adfærd under samme strukturelle betingelser indfører Tunsjø derfor en ny variabel: geografi. Det lyder måske ikke revolutionerende – og det er det sådan set heller ikke – men her bliver det teoretiske apparat dog noget mere interessant end ved den mere sterile, waltzianske systemanalyse. Forfatteren fremhæver en række geopolitiske forhold, der adskiller nutidens bipolaritet fra Den kolde krig. Her gennemgås et udpluk.

For det første fungerer rivalisering anderledes til lands end til vands, argumenterer Tunsjø. "The stopping power of water", som man måske genkender fra John J. Mearsheimer, begrænser stateres evne til at projicere magt over store have, og dette lægger en dæmper på den gensidige trussel fra USA og Kina. For det andet, modsat under Den kolde krig har USA ingen allierede, der deler landegrænser med Kina, og derfor er der ingen konstant frygt for invasion. Endelig er Kina inddæmmet af naturlige barrierer; bjerge og jungle mod syd, Himalaya mod sydvest, ørken mod vest og nordvest, permafrost mod nord og vand mod øst. Til sammenligning er Europa relativt fladt og lige til at køre ind over fra øst.

Her stopper de gode nyheder til gengæld også. For samtidig med at en altødelæggende storkrig er mindre sandsynlig i dag end under Den kolde krig, er risikoen for en mindre, begrænset krig i dag større end tidligere. Det er der en række årsager til, der har deres rødder i de geografiske forskelle, der er på Kina i dag og Sovjetunionen, samt at rivaliseringen mellem Kina og USA primært vil udspille sig til havs og ikke på et kontinent. Den nye bipolaritet er derfor reelt mindre stabil, end det var tilfældet under Den kolde krig. Til gengæld vil en eventuel konflikt efter al sandsynlighed være af en mere begrænset slags.

Alt i alt er Øystein Tunsjøs værk et godt og vigtigt bidrag til debatten om polaritet i dag og fremtidens forhold mellem USA og Kina. Bogens måde at diskutere polaritet er især skarp, om end lidt tør, og forfatteren argumenterer overbevisende for, at verden i dag er blevet bipolar. Tunsjø lykkes altså med at indtage en klar og velargumenteret position i en højaktuel debat. Den empiriske analyse af staternes kapabiliteter i dag er også grundig og fanger mange vigtige og lærerige aspekter.

Man kan som læser godt spørge sig selv, om tilføjelsen af geografi som en faktor i den strukturelle realisme er nok til at berettige neologismen ”geostruktural realisme”. På nogle punkter virker teorien mere som en ”Walt-light,” hvor historisk erfaring som faktor er sparet væk. Tunsjøs geografisk funderede argumenter bliver da også en smule mere overfladiske end resten af bogen, og det er en skam, for denne del af bogen er noget mere interessant for læseren end den mere sterile diskussion af polaritet som teoretisk begreb.

Bogen siger ikke meget om økonomisk rivalisering mellem supermagterne men fokuserer i stedet på muligheden for militær konflikt. Her forholder Tunsjø sig loyalt overfor realismens traditionelle fokus på militær konflikt, men det er alligevel en skam, da vi i dag primært ser økonomiske redskaber taget i brug i rivaliseringen mellem USA og Kina. Men selvom man som læser kunne have ønsket sig en mere udførlig analyse af økonomiske forhold, lykkes bogen godt med det, den siger, den vil. Den præciserer polaritetsbegrebet, den måler magtfordelingen imellem de førende stormagter, og den argumenterer for betydningen af en række geografiske forhold.

Litteratur

Waltz, Kenneth N. 1979. *Theory of International Politics*. New York: McGraw-Hill.

Nikolaj K. Andersen
Institut for Statskundskab,
Aarhus BSS, Aarhus Universitet